

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЛІТИЧНИХ НАУК
Кафедра політичних наук

МОКРЯК ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГІЛОК ВЛАДИ В
УМОВАХ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ МОНОБІЛЬШОСТІ В УКРАЇНІ

Спеціальність: 052 Політологія

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра політології

Миколаїв – 2020 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Наша держава довго йшла до Незалежності. Народ завжди був невдоволеним обраною владою, що керувала рішеннями Кабінету Міністрів України і судів. Дана тема є актуальною через брак досвіду народу у виборі депутатів і через брак досвіду обранців у законотворенні.

На сьогоднішній день новообрана 2019 році Верховна рада України має велику кількість депутатів від однієї партії. Таким чином, в парламенті склалася ситуація коли консолідована парламентська більшість отримала можливість самостійно продукувати законодавчу базу модернізації всіх сфер життя українського суспільства.

Результатом виборчих кампаній 2019 року стала своєрідна політична ситуація, особливістю якої є домінування представників однієї політичної сили у вищих органах законодавчої та виконавчої влади та в інституті Президента України

З одного боку, ця ситуація може сприйматися як позитивне явище, яке потенційно має можливість узгоджено та безперешкодно вирішувати всі найбільш важливі проблеми сучасного українського суспільства.

Разом з тим, подібний стан несе в собі певні загрози використання неконституційних механізмів прийняття рішень.

Короткий термін функціонування «монобільшості» показує, що такого роду побоювання не є безпідставними.

Крім того, на даний момент на процес законотворення впливають незначною мірою такі політичні сили, як «Європейська Солідарність», «Опозиційна платформа «За життя»», «Голос», «Батьківщина»

Політтехнологи Рахманін та Сорока, вважають дії партії «Слуги Народу» неправильними та вважають, що вони шкодять репутації політичної сили перед опонентами. Опоненти ж у свою чергу чекають помилок від партії «Слуги Народу» для того щоб акцентувати увагу сьогоднішнього

суспільства, яке готове побачити зміни в країні на недостатній досвідченості новообраних Парламентарів.

За даними помилками слідує велика кількість критики на адресу партії монобільшості. Монобільшість недосвідчених політиків у свою чергу сприяє збільшенню влади Президента над усіма гілками влади. Тому, слід проаналізувати минулі помилки законотворення та будь-якої іншої політичної діяльності.

Крім того, великий вплив Президента України є великою відповідальністю перед народом. Помилки у законотворенні є результатом недосвідченості та відсутності цілеспрямованості. Єдність однієї політичної сили у парламенті не є гарантом єдності думок, поглядів і цілей.

Науково-теоретичною основою магістерської роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців присвячені особливостям роботи партії «монобільшості»: О.О. Салієнко, А. М. Москаленко, Медведєв А. В., С. Рахманіна, Процюка І., Сало І., Разумков Д.В., Г. В. Лейбніца, Г. Спенсера, М. Вебера.

Метою даного дослідження є характеристика функціонування гілок влади в умовах парламентської монобільшості та їх особливість.

Для досягнення цієї мети автор зосередив увагу на вирішенні таких завдань:

- визначити теоретико-методологічні основи дослідження функціонування гілок влади в умовах парламентської монобільшості;
- дослідити механізм функціонування гілок влади в Україні в умовах домінування однієї з політичних сил;
- оцінити сучасну практику функціонування гілок влади в Україні, в контексті діючих конституційних норм;
- характеризувати механізм протидії можливостям узурпації влади в умовах зближення парламентської монобільшості з інститутом Президента України.

Об’єкт дослідження – феномен парламентської монобільшості та його вплив на процес функціонування політичної системи України.

Предметом дослідження є особливості функціонування гілок влади в умовах парламентської монобільшості в Україні.

Методи дослідження. У процесі проведення дослідження вживалися такі наукові методи моделювання, як: історії, систематизації фактів, порівняння, психології, політичних фактів, а також методи аналізування подій.

Наукова новизна одержаних результатів

- розкрито поняття парламентської монобільшості і їх характерні риси, які надають основний зміст роботи самої партії
- було складено формат діяльності гілок влади у процесі їх взаємодії одна з одною, методи уникання принципу дуалізму у гілках влади або уникнення подвоєння функцій у органах державної влади
- визначено характерні риси інститутів громадянського суспільства, яким притаманні певні погляди по відношенню до діяльності влади,
- Було визначено шляхи здійснення обмеження для політико-правових інститутів з метою уникнення корупційних складових з їх боку
- Складено коротку характеристику окремої гілки влади для окреслення розмежування зон відповідальності
- Було знайдено конкретні шляхи вирішення проблем у системі правосуддя, що мають великий вплив на корупцію
- Розкрито актуальність проблем у політичній культурі громадського сектору та їх вплив на подальший розвиток суспільства
- Було охарактеризовано можливі впливові заходи для парламентарів, які не розуміються у законодавчому процесі і не мають чіткої цілі

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що висновки і рекомендації даної магістерської роботи можуть використовуватися при вивченні дисциплін: «Історія держави та права

України», «Сучасне українське суспільство та політичний процес», «Методологія політичного аналізу», «Новітня політологія», «Конституційне право України», «Політична психологія», «Латентна політика», «Політичний консалтинг», «Політична іміджологія», «Політичний імідж країн світу у ЗМІ»

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Загальний обсяг роботи складає 75 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі дано пояснення актуальності теми, сформувано мету та її основні завдання, об'єкт та предмет, методи дослідження, висвітлено наукову проблему і описано подальше практичне виконання роботи.

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГІЛОК ВЛАДИ В УКРАЇНІ» розкрито теоретичну базу поняття парламентської монобільшості та її взаємозв'язків з іншими взаємозалежними поняттями у політичній та державотворчій сферах.

Підрозділ 1.1 «Понятійно-категоріальний апарат дослідження» присвячений визначенню головних понять та категорій використаних в дослідженні питань особливостей функціонування політичної системи України в умовах існування парламентської монобільшості.

Розкрито усі терміни, що мають відношення до даної теми і є їх роз'ясненнями з детальним вивченням. Було охарактеризовано вплив даних явищ на кожного громадянина в історичному та сучасному стані, зокрема і за допомогою аналізу наукової діяльності вчених.

Підрозділ 1.2 «Характеристика форм та механізмів забезпечення взаємодії гілок влади в Україні» розкриває форми та можливості взаємодії усіх гілок влади, розглядає можливі позитивні сценарії для усіх державних діячів та суспільства в цілому, можливий вплив цих форм та механізмів на

реалізацію певних цілей.

У підсумку підрозділу відображений можливий результат діяльності органів виконавчої влади та Президента в умовах децентралізації, а також на передодні місцевих виборів в Україні.

У другому розділі «Сучасна практика функціонування гілок влади в Україні» розглянуто сучасний стан функціонування політичної системи України та роль парламентської монобільшості в забезпеченні ефективності системи стримувань та противаг.

У підрозділі 2.1 «Український та світовий досвід взаємодії гілок влади в умовах зміни політичної системи суспільства» висвітлений процес становлення сучасної політичної системи України та її впливу на змістовне наповнення політичного процесу. Визначені умови подолання бар'єрів у взаємодії парламенту та уряду. А також, розглянуто умови уникнення негативних наслідків порушення балансу між гілками влади за рахунок перерозподілу їх повноважень.

Підрозділ 2.2 «Особливості функціонування гілок влади в умовах парламентської «монобільшості» в Україні» описує взаємодію гілок влади та розподіл функціональних обов'язків між ними.

У третьому розділі «Механізми протидії можливостям узурпації влади в умовах зближення парламентської монобільшості з інститутом президента в Україні» розглянуто рішення проблем та перспективи розвитку, що мають мету унеможливити зловживання службовим становищем з боку інституту президента в умовах його «зрощування» з парламентською більшістю. Було підкреслено важливість попередження таких ризиків з боку громадськості шляхом формування відповідної громадської думки.

У підрозділі 3.1 «Нормативно-правові обмеження домінування політико-правових інститутів в Україні» розглянуто механізм обмеження зловживань службовим становищем органами влади та інститутами в умовах домінування однієї з партійних сил. Також у даному підрозділі були визначені можливі ризики перевищення посадових повноважень керівниками

вищих органів виконавчої, законодавчої та судової влади в Україні. Вказано на необхідність подолання законодавчих суперечностей в розподілі повноважень між гілками влади та головою держави.

У підрозділі 3.2 Розвиток громадянського суспільства як важливий напрямок дотримання конституційних засад взаємодії політичних інститутів в Україні обґрунтована необхідність пріоритетного розвитку громадянського суспільства, активної розбудови мережі громадських організацій задля зростання можливостей широкого загалу суспільства вирішальним чином здійснювати контроль за діяльністю найвищих органів державної влади. На сьогодні ми маємо багато прикладів ефективної діяльності як окремих політичних лідерів, так і багатьох громадських ініціатив по запобіганню відходу від визначених конституційних норм в умовах парламентської монобільшості.

Висновок

Підсумовуючи все вище сказане можна дійти до висновку що парламентська монобільшість є даною народом довірою до президента, що має ризики не бути виправданою. Складність полягає в тому, що повноваження Президента, в умовах такої великої кількості народних депутатів, які формують законопроекти під впливом його поглядів переважають можливості постановки правильних цілей.

Крім того, автор може зробити висновок, що висловлювання новообраних чиновників нового складу уряду несуть за собою певну некомпетентність, що і являє собою проблему політичної кризи. Народні обранці, маючи некомпетентність з точки зору політології, хоч і є демократичним вибором народу, але в умовах відсутності цілеспрямованості створення законопроектів мають ризик не виправдати дану народом довіру.

Під час аналізу історії правління минулих Президентів України автор дійшов до висновку, що народ, як вище джерело влади, у свою чергу завжди невдоволений становищем роботи діючої у певний момент влади і кожні

вибори покладає великі надії на голову держави та народних депутатів, яких обирає.

Також довіра народу може бути невиправданою не лише шляхом невдоволення народу створеними законопроектами, а і за допомогою дій опозиції, що у позаминулому скликанні здобули перемогу і були представлені політичними силами «Батьківщина», «Удар», «Свобода».

Слід додати, що терміни: політичні партії, монобільшість, контрасигнатура, інститут президента, революція гідності, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, правовий та не правовий методи, політико-правові інститути, президентсько-парламентська та парламентсько-президентська Нормативно-правові акти, які є на сайті Верховної Ради України, є базою для роботи законодавчої, виконавчої, судової гілок влади.

Таким чином підводячи маленький підсумок можна пояснити, що законодавець, який відповідає за діяльність усіх гілок влади повинен чітко контролювати процес написання законопроекту, чітко розуміти контекст законопроекту і мати змогу пояснити свою думку щодо цього законопроекту перед суспільством. Форми та методи роботи інших гілок влади описано в Конституції України та Законах України.

Іноземні партнери та наша країна співпрацюють чітко та злагоджено. Досвід роботи нашої держави та її партнерів є потенціалом вирішення надскладних питань управління державою. Міжнародний досвід показує, що кожна людина це частина команди без якої не може бути злагодженого механізму в діяльності будь-якої роботи. Таким чином, якщо механізм взаємодії між гілками влади не відбувається правильним шляхом, тоді можна назвати цей процес не дуже активним.

Парламентської монобільшості є незвичайним явищем для українського суспільства. Цікавим фактом є те, що до Парламенту дійшли не дуже обізнані в нормотворчій та політичній діяльності люди. За це скликання

найбільше новачків прийшло у Верховну Раду із політичних сил «Слуга народу» і "Голос". Крім того, склад Верховної Ради дев'ятого скликання є рекордним з точки зору гендерної рівності. В восьмому скликанні Ради містилось 12,6 відсотків депутатів жіночого полу. Що стосується дев'ятого скликання Ради кількість жінок сягає 20 відсотків. Велика кількість народних обранців, що прислухаються до думки Президента у процесі законотворення є великою довірою народу до Президента і водночас великою відповідальністю. Беручи до уваги минулі невдалі спроби попередніх президентів керувати державою в умовах монобільшості, монобільшість сьогодні має великі ризики втрати контролю.

Окрім того, з одного боку монобільшість є позитивним явищем великого впливу однієї політичної сили на законотворення, а з іншого боку, фактично, являє собою єдність народних обранців із різними поглядами під керівництвом лідера партії.

В рамках роботи законодавчої, судової і виконавчої гілок влади існують конкретні обмеження, що можуть дати поштовх до вдосконалення роботи народних депутатів над змінами та правками до Регламенту Верховної Ради і Конституції України. Таким чином, Парламент бере на себе відповідальність за процес творення законів, а функціонування гілок влади відповідальне за обмеження. Обмеженнями до вступу в Верховну Раду є наявність 21 року, відсутність судимості, відсутність підприємницької діяльності присутність дієздатності і громадянства України.

Щодо судової гілки влади існують такі обмеження стосовно становлення суддею, як вік не менше 25 років, відсутність судимості, досвід у розмірі в юридичній сфері не менше 3 років, відсутність підприємницької діяльності і ценз осілості не менше 10 років.

Щодо виконавчої гілки влади слід відмітити, що її обмеженнями є відсутність судимості, вік від 21 року як в Парламенті, так і в Кабінеті

Міністрів, відсутність підприємницької діяльності, наявність дієздатності і наявність громадянства України.

Дані обмеження існують для унеможливлення корупційної складової та розвитку цих гілок влади за допомогою критеріїв до обрання потенційних кандидатів на вищі посади державних органів.

Отже, із вищезазначеного можна зробити висновок, що в умовах монобільшості народні обранці мають брак досвіду, але задовольняють критерії відбору на відповідні посади.

АНОТАЦІЯ

Мокряк І.М. Щодо особливостей функціонування гілок влади в умовах парламентської монобільшості в Україні – на правах рукопису.

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2020.

Поняття парламентської монобільшості дуже чітко розкривається з моменту приходу нової влади. Для суспільства це поява надії на світле майбутнє нашої країни. Нова влада, яка чітко розмежувала у своїй програмі курс на фільтрацію старих політиків і приходу нових обличь спричинила неабиякий резонанс серед суспільства. Можна побачити, що молоді політичні діячі пов'язують себе з новою кров'ю та силами змінити країну на краще. Але на даний момент автор вбачає у діяльності молодих політиків лише не найкращі результати їх, що спричинені їх недосвідченістю, на якій акцентують увагу опоненти. Тому досліджуючи тему особливостей функціонування гілок влади в умовах монобільшості можна зробити певні висновки, що кожна з гілок влади дублює функції та повноваження взяті з іншого органу. Разом з тим, подібний стан несе в собі певні загрози використання неконституційних механізмів прийняття рішень.

Короткий термін функціонування «монобільшості» показує, що такого роду побоювання не є безпідставними.

Предметом дослідження є особливості функціонування гілок влади в умовах парламентської монобільшості в Україні.

Об'єктом дослідження є феномен парламентської монобільшості та його вплив на процес функціонування політичної системи України.

Автором розглядає питання монобільшості з різних площин, а саме в контексті законотворення та законодавчого функціонування гілок влади.

Ключові слова: парламентська монобільшість, гілки влади, повноваження, суспільство, політики

SUMMARY

Mokryak I.M. According to the peculiarities of the functioning of the branches of power in the conditions of parliamentary majority in Ukraine - on the rights of the manuscript.

Thesis for a master's degree. Petro Mohyla Black Sea National University. - Nikolaev, 2020.

The concept of parliamentary mono-majority has been very clearly revealed since the coming of the new government. It is a great hope for a bright future of our country for the society. The new government, which clearly underlined the course of filtering out old politicians and the arrival of new faces in its program, caused great public resonance. You can see that young politicians are connecting themselves with new blood and the power to change the country for the better. However, at the moment, the author sees not only the best results in the activities of young politicians, which are caused by their inexperience, on which opponents focus. Therefore, exploring the subject of the peculiarities of the functioning of branches of power in a mono-majority, it can be concluded that each of the branches of power duplicates the functions and powers taken from another institution. However, this situation has certain threats for using of unconstitutional decision-making mechanisms.

The short term of functioning of the "mono-majority" shows that this kind of fear is not groundless.

The subject of the study is the peculiarities of the functioning of the branches of power in the conditions of parliamentary mono-majority in Ukraine.

The object of the study is the phenomenon of parliamentary majority and its influence on the functioning of the political system of Ukraine.

The author examines the issue of mono-majority from different points of view, including in the context of lawmaking and legislative functioning of branches of government.

Keywords: parliamentary mono-majority, branches of power, powers, society, politicians

